

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра перекладу

ЛАТИНСЬКА МОВА
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
студентів спеціальності 035 Філологія

Дніпро

2021

*За поданням методичної комісії спеціальності
035 Філологія (протокол № 1 від 31.08.2021р).*

Латинська мова. Методичні рекомендації до самостійної роботи для студентів спеціальності 035 Філологія/ О.Ю. Нестерова – Дніпро, 2021. – 16 с. – Режим доступу: https://pereklad.nmu.org.ua/ua/latynska_mova.pdf

Автори:

Нестерова О.Ю. – канд. пед. наук, доцент

Методичні матеріали призначено для самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності 035 «Філологія», які здобувають кваліфікаційний рівень бакалавра.

Матеріали стануть у нагоді для самостійної роботи студентів під час підготовки до контрольних заходів з дисципліни «Латинська мова».

У рекомендаціях запропоновано завдання для самостійної роботи здобувачів освіти, що спрямовані на розвиток компетенцій студентів у сфері питань ролі та місця латинської мови в сучасному світі; фонетичної та графічної системи латинської мови; рис морфологічної системи латинської мови; рис синтаксису латинської мови; труднощів перекладу латинських словосполучень; труднощів перекладу латинських речень та текстів.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Тема 1. Роль і місце латинської мови в сучасному світі.....	6
Тема 2. Фонетична та графічна система латинської мови.....	7
Тема 3. Риси морфологічної системи латинської мови.....	8
Тема 4. Риси синтаксису латинської мови.....	10
Тема 5. Труднощі перекладу латинських словосполучень.....	11
Тема 6. Труднощі перекладу латинських речень та текстів.....	12
Список рекомендованих джерел.....	15

ПЕРЕДМОВА

Мета дисципліни «Латинська мова» – надання умінь і знань, необхідних для опанування професійних завдань (компетенцій) бакалавра, пов'язаних з граматиною та лексикою романських і германських мов.

Відповідно до результатів навчання належать такі:

1. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати під час інтерпретації латиномовних текстів.

2. Знати й розуміти систему латинської мови, загальні властивості латиномовної літератури, історію латинської мови та літератури, особливості оформлення латинських запозичень у сучасних текстах і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

3. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та латинською мовами.

4. Аналізувати мовні одиниці латинської мови, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

Самостійна робота здобувачів освіти першого курсу з дисципліни «Латинська мова» спрямована на поглиблене засвоєння знань здобувачів освіти із таких тем:

1. Роль і місце латинської мови в сучасному світі.
2. Фонетична та графічна система латинської мови.
3. Риси морфологічної системи латинської мови.
4. Риси синтаксису латинської мови.
5. Труднощі перекладу латинських словосполучень.
6. Труднощі перекладу латинських речень та текстів.

Виконані завдання доцільно включати у портфолію, яке здобувачі освіти готують у процесі вивчення дисципліни на лекційних та практичних заняттях, з метою аналізу власних досягнень та вироблення стратегій саморозвитку здобувачів освіти.

Тема 1. Роль і місце латинської мови в сучасному світі

Заняття присвячене питанням функціонування латинської мови у різні історичні періоди та передбачає опанування таких ключових елементів:

- Історія латинської мови;
- Періоди розвитку латинської мови;
- Латинська мова і сучасність.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1.

Ознайомтесь із матеріалами ресурсів:

Дутка О. Я. Грецькі та латинські запозичення у складі омонімів української мови. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). 2020. № 14. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2020/NV_2020_14/11.pdf

Кібенко Л.М., Гридинський І.П. Латинська мова як міжнародна мова науки і художньої літератури. URL: http://repository.hdzva.edu.ua/bitstream/repoHDZVA/154/1/Kibenko_Latin_2009.pdf

Кузнецова А. С., Холмакова Ю. В. Латинські запозичення в англійській та українських мовах. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка Філологічні науки. 2019. Випуск 1 (89). URL: <http://eprints.zu.edu.ua/29711/1/14.pdf>

Куліченко А.К. Етапи латинських запозичень в англійській мові. URL: http://www.rusnauka.com/8_DNI_2009/Philologia/35934.doc.htm

Використання латинської мови у сучасному світі. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=x6h5sbSnf4I>

Дайте відповіді на питання:

1. В яких сферах використовується латинська мова у наші часи?
2. Які основні періоди розвитку латинської мови?
3. Які слова, запозичені з латинської мови, Ви використовуєте в повсякденному мовленні найчастіше?

Тема 2. Фонетична та графічна система латинської мови

Заняття присвячене вивченню фонетики та графіки латинської мови і передбачає опанування таких елементів:

- Особливості голосних звуків латинської мови;
- Особливості приголосних звуків латинської мови;
- Наголос у латинській мові;
- Особливості вживання великої літери.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1.

Прочитайте вірш «De patientia»

DE PATIENTIA

**Patiendo fit homo melior,
Auro pulchrior,
Vitro clarior,
Laude dignior,
Gradu altior,
A vitiis purgator,
Virtutibus perfectior,
Iesu Christo acceptior,
Sanctis quoque similior,
Hostibus suis fortior,
Amicis amabilior.**

— **THOMAS À KEMPIS**

Подається за виданням Paxton S. «A Handbook for Latin Clubs»

1. Визначте місце наголосу у складних словах;
2. Знайдіть слова, що містять дифтонги;

3. Знайдіть слова, що містять короткі голосні (за позицією);
4. Знайдіть слова, що містять довгі голосні (за позицією);
5. Знайдіть слова, у яких буквосполучення ті читається як [ці];
6. Знайдіть слова, у яких буква с читається як [ц].

Тема 3. Риси морфологічної системи латинської мови

Заняття присвячене особливостям морфологічної системи латинської мови і передбачає опанування таких елементів:

- Особливості іменників латинської мови;
- Особливості прикметників та прислівників латинської мови;
- Особливості дієслів латинської мови;
- Особливості займенників латинської мови;
- Прийменники, сполучники латинської мови.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1.

Прочитайте вірш

**Te cano, Patria,
candida, libera;
te referet
portus et exulum
et tumulus senum;
libera montium
vox resonet.**

**Te cano, Patria,
semper et atria
ingenuum;
laudo virentia
culmina, flumina;
sentio gaudia
caelicolum.**

**Sit modulatio!
libera natio
dulce canat!**

**labra vigentia,
ora faventia,
saxa silentia
vox repleat!**

**Tutor es unicus,
unus avum deus!
Laudo libens.
Patria luceat,
libera fulgeat,
vis tua muniat,
Omnipotens!**

Подається за виданням Paxton S. «A Handbook for Latin Clubs»

1. Знайдіть у тексті іменники.
2. Знайдіть у тексті прикметники.
3. Знайдіть у тексті дієслова та визначте їх форми.
4. Знайдіть у тексті займенники.

Завдання 2.

Установіть відповідність між особами та особовими закінченнями дієслова у формі минулого часу доконаного виду.

1. 2-га особа однини	A) -ērunt
	B) -istis
2. 1-ша особа множини	C) -īmus
	D) -it
3. 3-тя особа однини	E) -isti
	F) -i
4. 2-га особа множини	G) -ntur
	H) -mīni
5. 1-ша особа однини	I) -mur
	K) -tur
6. 3-тя особа множини	L) -ris
	M) -or (-r)

Завдання 3.

Розподіліть подані числівники на групи:

1. Кількісні числівники;
2. Порядкові числівники;
3. Розділові числівники;
4. Прислівникові числівники.

Vini; bis; centesimus; centum; decem; ducentesimus; ducenti; duo; nonagesimus; nonaginta; nonus; novem; novies; octies; octo; octogesimus; octoginta; prima; quarter; quattuor; quaterni; quini; quinquies; secundus; seni deni; semel; seni; septuagesimus; septuaginta; sexagesimus; sexaginta; singuli; ter; terni; terni deni; tertius; trecentesimus; trecenti; tres; undeviginti; unum; unus.

Тема 4. Риси синтаксису латинської мови

Заняття присвячене вивченню основ синтаксису латинської мови і передбачає опанування таких елементів:

- Особливості латинського речення;
- Порядок слів у латинському реченні;
- Звороти, що ускладнюють речення;

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1.

Визначте граматичну основу речень.

1. Testamentum meum valet. 2. Proprium solum vendiunt. 3. Tantum metuunt, quantum nocent. 4. Parvum parva decent. 5. Vitium a morbo multum differt. 6. Scientiam pro sapientia accipimus. 7. Bella delectat cruor. 8. Qui tacet, consentit. 9. Dum spiro, spero. 10. Bene dicis, sed male agis. 11. Quis in vita nunquam errat? Qui nihil agit. 12. Nemo patriam suam amat, quia magna, sed quia sua est. 13. Bestia se defendit. 14. Habent sua fata libelli. 15. Ex vitio alterius emenda tuum. 16. Nascuntur poëtae, fiunt oratōres. 17. Habēmus confitentem reum. 18. A bovi majōre discit arāre minor. 19. Semper homo bonus

tiro est. 20. Quae medicamenta non sanant, ferrum sanat, quae ferrum non sanat, ignis sanat.

Завдання 2.

Перекладіть речення латинською мовою.

1. Знання - це сила. 2. Ми колеги. 3. Проти факту немає доказу. 4. Італія - батьківщина юриспруденції. 5. Закон - це цар. 6. Право є наука добра і справедливості. 7. Історія - вчителька життя. 8. Незнання - не аргумент. 9. Говори без гніву та упередження. 10. Я засуджую секретаря.

Тема 5. Труднощі перекладу латинських словосполучень

Заняття присвячене розгляду особливостей побудови словосполучень, зокрема термінологічних, у латинській мові і передбачає опанування таких елементів:

- Принципи побудови словосполучень у латинській мові;
- Особливості термінологічних сполучень латинської мови.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1.

Ознайомтесь із матеріалами ресурсів:

1. Леді Гага і інші зірки, в честь яких називають тварин. URL: <https://babyrest.com.ua/ledi-gaga-i-inshi-zirki-v-chest-jakih-nazivajut/>

2. 13 назв тварин, читаючи які хочеться вигукнути: «А що, так можна було?» URL: <https://ochmanity.com/18815/>

3. Роды растений, названные в честь людей. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%B4%D1%8B_%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B9,_%D0%BD%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8B%

D0%B5_%D0%B2_%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%B
 B%D1%8E%D0%B4%D0%B5%D0%B9

Випишіть латинські назви рослин та тварин, названих на честь видатних особистостей.

Прочитайте ці словосполучення та поясніть їх граматичну структуру.

Тема 6. Труднощі перекладу латинських речень та текстів

Заняття присвячене труднощам перекладу латинських речень та текстів і передбачає опанування таких елементів:

- Структура складного речення;
- Особливості аналізу та перекладу складних речень;
- Сполучники у структурі складного речення.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1.

Прочитайте латинські вислови, визначте граматичні особливості речень.

1. Qui, vetante praetōre, fecit, adversus edictum fecisse vidētur.
2. Crescente malitiā, crescēre debet et poena.
3. Imminentibus pericūlis, nobis defendendum est.
4. Actōre non probante, reus absolvitur.
5. Lege latā in senātum, senatōres dissensērunt.
6. Causā in iudicio victā, advocātus gaudet.
7. Omnibus rebus confectis, quiētem agere possūmus.
8. Id, me invīto, te non factūrum esse dicis.
9. Duo ex tribus iudiciibus, uno absente, iudicāre non possunt.
10. Imaginaria venditio non est pretio accedente.

Завдання 2.

Прочитайте латинські вислови, перекладіть їх українською мовою та визначте граматичні особливості складних речень.

1. Do, ut des, facio, ut facias, facio, ut des, do, ut facias. 2. Quod licet Jovi, non licet bovi. 3. Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano. 4. Benefacta male locata malefacta arbitror. 5. Dat veniam corvis, vexat censura columbas. 6. Qui male agit, odit lucem. 7. Tempora mutantur et nos mutamur in illis. 8. Ibi esse poenam, ubi et noxa est. 9. Frustra est potentia, quae nunquam venit in actum. 10. Quod non est in actis, non est in mundo. 11. Edimus ut vivamus, non vivimus ut edamus. 12. Nunquam imperator ita paci credit, ut non se praeparet bello. 13. Legum servi esse debemus, ut liberi esse possimus. 14. Anno trecentesimo septuagesimo sexto ante aeram nostram tribuni plebis legem tulerunt, ut alter consulum ex plebe crearetur. 15. Epaminondas non recusavit, quominus legis poenam subiret.

Завдання 2.

У поданих реченнях знайдіть прийменники та сполучники і з'ясуйте їх значення

1. Vita sine libertate, nihil. 2. Vita sine litteris – mors est. 3. Ab exterioribus ad interiora. 4. Ab ovo usque ad mala. 5. Ad cogitandum et agendum homo natus est. 6. Per angusta ad augusta. 7. Per risum multum debes cognoscere stultum. 8. Amicus Plato, sed magis amica veritas. 9. Primum vivere, deinde philosophari. 10. Ubi nihil vales, ibi nihil veils. 11. Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. 12. Rara temporum felicitas, ubi quae velis sentire et quae sentias dicere licet. 13. Fugax rerum, securaque in otia natus. 14. Fundamentaliter in re, formaliter in mente. 15. Ferro et igni. 16. Reus abest in iudicio.

Завдання 3.

Виконайте граматичний аналіз тексту та перекладіть його українською мовою.

De Aenea

Decem annos Troia a Graecis oppugnabatur. Graeci saepe impetum in moenia urbis faciebant. Sed Troiani multos hostium interficientes fortissime patriam defendebant atque oberant Graecis. Decimo autem anno Graeci hostes dolo decipientes urbem Troianorum expugnaverunt; quorum nonnulli in saltibus se occultaverunt. Ibi cum de salute desperare inciperent, Aeneas, dux eorum, "Domos nostras", inquit, "hostes hac nocte diripiunt et deorum simulacra templaque incendunt. Sed omnia nobis rapiant spem non eripient. Nam quamquam nunc ex patria fugere cogimur, tamen novas sedes accipietis ibique Troiam reficietis. Quam ob rem naves nobis faciamus! Dux noster erit Iuppiter. Qui maria ignota nobis facile patefaciet. Aspice clementer nos fugientes, Iuppiter! Fac, ut hostes decipiamus! Effice, ne gentes feroces nos interficiant, ne tempestates naves nostras concutiant! Incipite, amici, et perficite celeriter, quae praecipiam! Libenter suscipiamus labores et pericula! Mox procul a domo novas oras novosque portus mecum conspicietis.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Використання латинської мови у сучасному світі. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=x6h5sbSnf4I>
2. Дутка О. Я. Грецькі та латинські запозичення у складі омонімів української мови. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). 2020. № 14. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2020/NV_2020_14/11.pdf
3. Кібенко Л.М., Гридинський І.П. Латинська мова як міжнародна мова науки і художньої літератури. URL: http://repository.hdzva.edu.ua/bitstream/repoHDZVA/154/1/Kibenko_Latin_2009.pdf
4. Кузнєцова А. С., Холмакова Ю. В. Латинські запозичення в англійській та українських мовах. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка Філологічні науки. 2019. Випуск 1 (89). URL: <http://eprints.zu.edu.ua/29711/1/14.pdf>
5. Куліченко А.К. Етапи латинських запозичень в англійській мові. URL: http://www.rusnauka.com/8_DNI_2009/Philologia/35934.doc.htm
6. Леді Гага і інші зірки, в честь яких називають тварин. URL: <https://babyrest.com.ua/ledi-gaga-i-inshi-zirki-v-chest-jakih-nazivajut/>
7. Роды растений, названные в честь людей. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%B4%D1%8B_%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B9,_%D0%BD%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D0%B5_%D0%B2_%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%B%D1%8E%D0%B4%D0%B5%D0%B9
8. 13 назв тварин, читаючи які хочеться вигукнути: «А що, так можна було?» URL: <https://ochmanity.com/18815/>

Методичне забезпечення

Нестерова Ольга Юрївна

ЛАТИНСЬКА МОВА.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
для студентів спеціальності 035 Філологія

Електронний ресурс

За редакцією укладачів